

Landskap: Söderland
 Härad: Södra Vedbo
 Socken: Hässleby (Mariannelund)
 Uppteckningsår: 1941

Upptecknat av: Kjell Nilsson
 Adress: Mariannelund
 Berättat av: Egen berättelse
 Född år 1865 i Knäckskult.

Egna upplevelser och minnen sedan 1.
 Notarne 1868 och 1869. sidan 325-67-9-11.
 Barnår och flickor " 127.
 Skoldunderhållningen på 1870-talet. sid. 18.
 Folkskolan 1878. sid 10. 91-93. 24-26.
 Konfirmationen 1880. " 95.
 Som Sonedåring 1882 sedan 16.
 Sonedstillskrivningarna 1889 o 1893. sid 17..
 Sybstiden. 1839. sid. 18. 34.
 Holmöningar " sid. 19.
 Som egen Soned. 1884. " 20. - 40
 Början i Mariannelunds Höpning " 22.

16.7611 :1

Egena minnen och upplevelser

GUNDS
FOLKUNIVERSITETETS
MUSEA
LUND
1978
SAK

Så sätta halft hemman Dahl i Käkshults
söder om Östra Härad förförings här i Småland,
fanns på 1860-talet b. styrck storre å mindre torp.

Det som sätta byggdes hette Dahlshult och
byggdes år 1650. År detta torp föddes
jag den 1. Maj 1665 av färliga föräldrar.

Och under kommande år sätta medförd minna
svårigheter, t.ex: mödåren 1664 är 1665, i Nine
föräldrar var handverkare, å min mor blev
en spinnarunna. Min farfar var timmer
mann (Byggmästare) och slöjdare till yrket
hans är född 1801 i Runskulla socken.

Kallmar här er min fader Nils Johansson Nilsson
eftersökte honom i hans yrke, men min
far ville dess bliva Smed; i detta yrke
lände han sig ejde så sanningsom

M.7611:2.

LUNDSS UNIVERSITETEJS
FOLKMINNESARKIV

Hornen från bakhåren 1868

Det var nödåren, dom var svåra på alla
vis, Snön gick sakta och långsamt bort
på vintern ty den var så härt frusen, så
dom kunde på den med stavar och vedkass
derförför så fick dom så jordet mycket sent
i dertill kom det ej någon rågndroppa förr
än den 5 & 6 september på hösten i då var
allt borttorkat, hassen var så kakt så att
dom kunde ej vägräa den, utan dom fick
lyfta upp den med rotan, för att få något
Rågat var ju längre men med små för-
skade at de horn som möjligens fanns var
som humminkorn, likaså med potatisen
Blaster eller (Hålen) som vi kallar den
den var renslökad, de största potatisen
var som plommor, i den andre som
fanns var som mötter, vi ryckande hålen

M.7611:3

LUNDs UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Och så till foder at kom och fören. ty gräset
var ju också borttagna p^t det var 1868. men
den vintern gick något skapligt för sig ändå
ty en del folk härskt bönderna, dom hade
hansje lite förlager, från 1867. men varre
blev det värre och sommaren intet efter
eller är 1869. ty då var ju allt uppåt från
året förra jag var då blott 4. år, men jag
minns det som det hadde hänt i dag att
jag följde med min far ut på en stor
ljungfjälla, och vi repade ljungfrö i en bläck-
flaska, å gick hem hem i stor bärade voff-
elot eller tamaror och blandade fröet med agn-
mjöl, hon smorde voffeliperonet med talajpus =
bitar som far hadde köpt av kyrkijusen
av kyrkowardarna, till dessa vofflor fick vi
goda sambärsros som mor hettat p^t detta
var lördagsmorgonen är 1869.

M.7611:4

Så fort snön smält bort på vintern, så
gick vi till bergen å phackrade hentan (Bergmossa)
den torrade vi och stölle sönder som myjö.

Så gick vi till någon ång å repade Hasselknopps
och torrade och stölle sönder, altt detta blan-
dade vi tillsammans med någon blandsäd, av
horn eller havre, å gick till en grann i

Karlstorp som heter Ryd å fick det finnaret
till myjö. 1870 var alt färdigt av! ty 1869. års
störd var ej fullgod; jag min engang jag
fick följa med min gamla farman som bodde hos
oss till grannen, med en liten särk blandning
av slösäd och hentan och Hasselblann. Då
vi kom ett stycke från Karlstrops prästgård
som ligger vid Karlstrops kyrka, så mitti vi
knytande spinn, han stannade å frågade
farmor varon hon skulle gå? hon sade då
jag skulle gå till Ryds grann i få lite maret

då frågade prästen om hon inte hade någon säll i blomme; för lite slödsäck sicut det under Bergmossa och Hasselblomme ✓

Då du kommer fram till Trätgården, der står Drängen! å häckar ris! Säg till honom att han går med till boden och öder i två skopel räg i din påse! Säg att prästen sagt till oandet. Då grät min min gamla farmor!

Till Oskarshamn kom en Segelbåt som hadde med sig Ryannjöl från Ryssland det hadde blivit vattenståndet å var hopbrant det var inte i Söder utan i Bastryor, av detta sörde Bräckhults kummur köra den 3 mil långa vägen med häst, os köpa någon nya för att dela ut till de mäst behövande innan docken p min fader Nils födern fick några marker eller skälplund osv, men det var hopbrunnet det mäste stötas

Det folket som bebode de övriga torpen
var också nästan alla handväverare
som var smidare, som skräddare och snyggt
och fiskare, boständare och skinnverkare
-pare och som var bond, som var odlare
eller diversse arbetare o och alla va
fattiga ty arbetet var alt i dåligt betalt
men alltid någon arbetslöshet ändå. Ty
blev dä somalt om då man gick, så fick
du en scha åter åt bänderna eller lägga
stenmurar och gräva täckdiken, eller fälla
trä till Svedjeland, eller riska i strågen
riska (hugga buskar å hista träd)
Då någon my åter var buren så måste
den hädjas från sten och stubba, Stenen
drags på stenbjörnar till muren der den
sedan lades upp till hägnad kring älvor
så nog var det arbete året runt

Barnåren och lekrarna.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
M 2611:2
nr 13

Wärä barnalekar var ena alla möjliga slag
vi pétade boll, vi slog trill! vi råkmade kribb-
o. eller Runna gömma! vi lekte kyrka och
qudstjurst! vi ropade anstion, å vi hoppade
och franseti alla andra spänningar

Då vi blev stora så vi kunde göra myta
av oss så mäste vi böja arbetar, vi fick bär
gröner i vod sprin stigery, så fick vi placka
sten på mydding, å så fick vi hjälpa mor
i hemmet, 1565 föddes en broder, då fick
min gamla farvor dubbel syselsättning, å
jag kom där under hennes kommando, å det
blev ej bättre, då vart lekarna nästan
slut, ty hon var mycket sträng, hon
menade att det var på tid att böja
läsa å tenka på alvaret, jag hadde nu
hurrit till 4-5 år så det mäste bli skola.

Skoldunderhörsnogen på H. G. O. Wall.

Jag mäste börja läsa, detta tog bort
lektiden, På ett av torpen som heter Höger
lid fanns en gammal änka som hadde en
pojke sju år, hon mottog barn att lära
a b c d, vi. bodde nästan grannar, i dit
fick jag komma några timmar och dagen
för att lära mig läsa, hunden som
hette Lotta, hadde fått sitt
namn därav att hon tjänat piga hos
en person som ägde gärden och var tysk
till bönder, han hette Effert han uppflog
en grana i ett berg på gärden, men ingen
fick veta om granans metall, man kles
sjuk i doge, han Effert hadde en
hustru som hette Lotta, med henne
kom det en pojke till värden som Tyskens
unge fader till, hon fik ingen Barnuppförstr

M 7611:9.

LUNDs UNIVERSITET 17
FOLKMINNESARKIV

men han fick uttrycka sig en plats i
gårdens tomtage å ded bygga sig en stuga
och ock omrädet för sig själv i pojken
på båda deras huvudet utan någon skatt
till gården. På sätter han sig
ett hem bude för sig i sin pojke.

Denna Tyska Lotta blev min första
skolmästare, den fick jag lära mig att
stava å lägga ihop. Det tillbrag
så att stava till fadervärta ffa-fader
der, fader vår var fadervär osv.

Vad Lotta fick för denne undervisning min
jag ej vet. Sedan fick jag komma till
en smäckola som flyttades i Södermen
allt över, det var en äldre rik och
begärade pojke som fick denne
lärabefattning, men den hadde vi
ingen respekt för så det blev dålig
fördam.

M.7611:10.

a: 19.

Folkskolan 1878.

LUND S UNIVERSITET'S
FOLKMINNESARKIV

Övernå folkskola var vid sockenkyrkan
dåt måste alla barnen gå upp till om det
var mer än två mil dit, till lärares var
sochmers. Klokkare han hette Johansson
och var cirka 65 år 70 år, då minns jag
ej men han var smisig och i vits
händig och sträng så att brygga fallades ej
för den minsta förskeelse

Vi höngjorde alltid kl. 9. förmiddagen
på lärares hem in på morgon så skulle alla
barnen sitta i sina bänkar och stiga upp
då han kom in, så fick vi stå till hand så
sett ner! Det första så skulle vi sjunga en
mångon psalm, då fick vi stå upp, sedan
skulle någon av barnen läsa morgonboken ur
psalmboken, alla skulle stå samt läsa tyft
eftersom var sin bok, ty alla hadde psalmbok.

M. 7611:

etter bönen skulle vi läsa ett Kapittel i Värt
testamente, en eller två versar var, den som
läste skulle stå, då det var gjort så böjade
man för höga läskorna, dom var ju ut katerisem
samt en psalm i psalmboken kansje ej hela
psalmen utan ta häpper till nästa dags läsa;
den som ej hunde läsana, så fick han sitta
inne på middagstimmets och läsa på, sen ble
det ju ett extra förlöp med den en Efter förhö-
ren fick vi innanlämning i en skolbok om diverse
Hvilket fakti vi middagstid en timme till kl. ett
ingen öxthast mellan 9 o 10. behövde någon
gå ut, så fick han räckha upp handen i
so säga! ifog shall be om lov te å få gå ut!
svaret blev! gå där men bli intet längre,
det fick allting få mer än en i sände, och
ingen fick gå förr än den föregående var
inkommen på sin plats i bänken.

eftersöndagsgosten var det Räkning eller Skrämning
Kanske häckor på svarta tavlan eller läsa på
kartan var vi hadde våra städer och böjar och
hav m.m. Vi slutade alltid kl. 3. men efter 3. så
skulle vi få våra läxor och sedan läsa aftron =
= levens i psalmboken samt sjunga en aftonpsalm
så klockan blev säkert halv fyra innan vi fick
ga hem av. Varje onsdag är lördag skulle salens
sopas för detta skulle två pojkar å två flickor
stanna efter i görat det, pojkkarna skulle förs
ätta bändor och flickorna sopas för eldning
på vintern skulle två pojkar gå tillsammans så
att dom fått brasen i gång då dom andre
kom även bär in ett ämbar vatten en
Skrämningen gjordes alltid på grifftavla
mot skutet på terrassen foch vi skrev på
papper dom som kunde skriva välast
Detta kallades för examenbia, Prästen skulle se det

M. 7611:13.
Vid Råbarragen.

SÖNDRE UNIVERSITETETS
LIBRARIAN

94.

hadde vi inga räkneböcker, utan påfittalöser
dennapptörnor var lummepapp, i storlek ungefär
som detta papper, deraf var tabellen påklipptade
dessa var tryckta och fler på var taball på. Nu
fick vi gå fram till bordet der dom läg i
högar och taga oss en å gå i vår bänk i
börja räkna på våra tavlor. Då det nu
var färdigt (Kanske färdigt) så fick vi räkna
upp handen, å få taga tavlornas tabeller å
gå fram å visa det, var det nu rätt så
fick vi räkna ett annat tal, annars få
ett eller en örfit å vända om med
samma tal å tänka i ögonen or jag minns
en gång jag hadde räknat ett tal fel första gången
och då jag kom fram sistgangen så
fick jag en så kroflig härligning så det
läg här på bordet, där sa handen att jag kunde
"Kunskapsvärld"

Vi d^e examiner var Barnens föräldrar med
samt framför ait Prästen han skulle bestämma
välke som fick skuta skolan, ty dessa skulle
bliva konfirmander. Dorn skulle fylla 15 år
under lastdagen. Nu var skolan slut nu
fråt jag böja arbeta med allvar, jag tog
din strandplats hos vår hushörde på gården
o var där tre dagar i veckan, tre dagar
måste jag vara hemma i hjälpa far i sned= =
=jan samt mycket annat i hemmet, i som
fan de tre dagarna fick jag 50 öre om dagen
samt maten, men det trotsade jag på, nu
hördde bonden mossodlingar, nu åt jag mig
i stället att gräva diken och hacka torn på
allord eller för fann, det gick bättre fast jag
fick arbeta hårdare, & så hädde jag min
fritid, jag måste tjäna mig något till
hjälps till läskläder och skor m m

N. 7611:5.

LÄRJAGENS SÄTTES 98
FOLKOMMUNSKRIV

År jag 1880 hadde Konfirmeras, så steg
kusten men är mer för Smidesgräset, far var
borta i svinakada å jag var då ensam hjälps-
reda i hemmet, då det kan nägot enklare arb-
ete från byarna så måste jag gå med till
smedjan i försöka laga eller göra det
det gick bra många gånger är dåligt i land
och fick jag nägon dag ledigt så gick jag
ner till mina mossdiken och grävde där-

för detta arbete hadde jag 25 öre frammen
för landdikerna (en fram 3 almar) då var dom
9 almar breda i ovre hant 6 quarter djupa
samt 8 tum bottnberedd. Var det nu dryg
ovan så var det alltid sten i hund sande
botter, men man kunde ändå tjäna
tjänka ihop knorar om dagen om det
gick bra det var ju beroende på marken

Nu hadde även gått till 1692.

Som jag ofullständigt kunde få lära mig
 yrket hemma hos far, så fick jag på hösten
 1882 komma till en stenåldersmed i väst
 socken vid manna jöha Friedrich Wanne i Knill,
 där var en Räckhammarbmedja och spiks
 smedja som drevs med vatten kraft, Smeden
 var också gammal bärna 60-65 år han
 hade ingen handlängare mer än Kärringen
 han hette för det mäster (Mästern Wanne) han
 fick stå med släggan hela dagarna och
 dessutom fischot var sammensköt dom fick laga
 maten och iskota om huset i övrigt

Nen han slapp ej för att jag kom upp jag
 fick för det mäster stå vid fiskbansen
 samst diverse i kördamnen den blev dålig
 ty jag ~~fick~~ allting göra något på egen hand, någon
 gång kansje jag fick göra några klackfissspikar

Gmåland 1798, Pf. Måledor L. 7611:17. Född 1865
S. Wedbo ^{Gift 1887.} LUND UNIVERSEITET 92
Hässelby ^{Friskhållt} FOLKHEALTHARKIV
Söndelst. Inv. 1882 a 1883

Var av många han där slag, vi smälte iemz
därhet som är var för stora stycke, det smälte
vi sommar och gjorde plod och pederbilar
var, samt huggaxor, handytor, Bil eller skrädd-
sor, grövre häxor för odling av äter samt
landsidor till plodar. Vi gjorde vi små
häxor (potatisbrötar) samt gräpar - hästsko och
skor. Oxar - Kälting fäbundshen, Buskrister
Beslag vagnar Kälkar harvar arder och
bryggbradsmede och smide för hushållet, såsom
Söldtängen. Grytfärpar hette bratt eller länglingar
på Woffeljern, hästskosom oxrosen Klackjern
Skospink Selvestag och oxor, "ja: för övrigt
alt som förekom vid landbruket och hemmet
tj. iemaffarer fanns ej utan i städerna, som
började bli verka en hel del vid de större
byker men det var i alla fall mest handarbete

N. 7611:18.
Arbetsstiden.

LUND'S UNIVERSITETETS
FORSKNINGSINSTITUT

34.

Vi fick också bönja klockan 7. innan vi
gick ut så fick vi kaffe blandat med råg
samt en bredd smörgås, ej alltid påtår.

Klockan 9. var det frukost, var och en fick
sin del tillsdelad utom potatisen, var sin
färsbit i var sin mjölktaffrik eller välling
och var sin brödskiva, ingen matrast
Hitt var det middag utan rast, men skulle
vi ut på sjön är fischa vid den tiden så
blev det ju lite rast, så fick vi kaffe kl: 5

Krämmat kl: 6 - men skulle vi smälta direkt
på krämmen efter krämmaten, så fick vi
ej frukt före kl: 10 & 11 berorande på hur stor
smälta vi lagade till, under tiden smälts
ingen på gick hadde vi ju lite frukt
men jag fick bärna fram kol till fyren
i Matskären strötte över smältnan
sedan fick man längre sät ihopdet sedan häckpannaren

K. 7611:19.

Årglomningen

LUNDs UNIVERSITETTS
FÖRSLAGSFÖRÄLDRAFOND

36

Jag var där det är sista avloppet men
jag skulle ha ett litet försök (förtjade)
samt ett par träsko helt av trä inget läder
men då fann jag en halvsektion gratis på
på mina söndagsstövlar, samt en keramasdag
från till marknadsprängar fick jag också
25 öre en detta var hela årslönener min
tvått å lagning av min kläder då var jag
hem till min för jag hadde bara en halv
mål hem, varje söndag måste jag gå ned
Mästarn i Makkamen till kyrkan, då mötte
jag far deri han tog då hem det som
skulle tas ut i lagas annas följd jag med
hem en stund i bland, ty jag var halvvägs
hem vid kyrkan till slut såde far till
min att jag fick ej vara där mer än året
var slut då fick jag komma hem igen en

Som föret tomed 1884.

då jag nu kom hem från Knöll, så
började jag snyda i fars torp i till=
sammans med hennes då han var hem=
mäster far gjorde vagnar i Halmar i hennan
är sedan beslag vid dem där hälptes vi istet
så gick åren till 1889. då var fars arrende=
skontrakt slut; så vi ville uppsägda på torpet
för vi kunde ej betala så stort arrende som
bonden ville ha! men alla husen var värt
egna en då tog vi ett dagsverkstorp på en
herrgård Gröplund hos Majoren Gederhantz
hann var Major vid Halmar rigenäste! då
fick jag nästan sluta mitt yrke, ty jag skulle
göra 3 dagsverken i veckan året om, samst 35
krönadagsverket, så jag fick då ej snyda
Vi flyttade dit vår torp från Dal där vi
förrat bott ät på så vis blev jag gjord med
där

År 1893 fann vi närliggande torp (Tinnergrund heter det) på längre tid mot cirka en dag skaffade mig en hästpare i Smedjorna, och far fick sköta torpet där var bra start, vi hadde två kor å ett par stutskar i s-fär, så skulle far snicka en helhet ifrån 1905 gifte jag mig, jag var då 40 år, men då gick hon i alla fall 1906 dog min mor. Vi hadde mycket arbete i Smedjorna, å fick arbeta till sent på kvällarna - Lippelund bytte ägare å hon gjorde konkurrens, å det blev bråk om torpet, den köpte jag ett ställe vid en av våra järnvägsstationer och byggde en ny storre Smedja tog in flera arbetare och drev det bättre - det var int 1908 jag flyttade från Lippelund till det nya stället Emsborg år 1911. sålde jag det och flytta till Lönnelberga i Falsterbo läpp. den byggde jag ett större hus under krigsåren 1921. sålde jag det, och 1929 flyttade till Mariannelund

M.76.11.22.

LINNEAS UNIVERSITETSR

42

Början i Marstrand 1992
ENKIMMERSARKIV

Här hör jag ett litet ställe i Samhället och
är en liten smidesverkstad, och arbetar
ensam, jag har på senare åren specialiserat
mig på järngjuteri och antiksmide somt en
hel del eggjärnsmide, för jag någon tid över
här får jag arbeta som smed på Julius Nilssons
metalsverkstad ~ men som jag nästan häpper
mig trött ibland då jag kommer från arbetet
här hör jag upp mig då jag får taga till
pannan och skrämma om mina frigalister
till Nordiska museet ~ men jag kom att
inträffa mig för detta i hur jag började det
det för jag återkomma med i ett annat
Kommande kapitel ~ Samt en hel del urgdoms
minnen från livet på Gripsholms slottsgård
i slutet på 1880 talet ~